

Усміхнися, Бутівко, і ви, бутівчани...

В життя розкритій книзі
сторінок безліч є,
в якій вписати мусиш
і ти життя своє.
Вписати не чорнилом,
а полум'ям душі...
Р. Братунь

Кожна особистість - унікальна, незвичайна та неповторна – отримала найцінніший подарунок від долі – життя. Воно дається лише один раз і для кожного своє. Особливе чи звичайне, щасливе або сумне, довге чи коротке, життя тягнеться від першої днини і до останньої. І не можна пройти цей шлях двічі. Можна йти по життю довго й тихо, залишаючи непомітні сліди на піску буття, що змиє час. А можна спалахнути коротко і яскраво, осліпивши своїм блиском все навкруги.

Кажуть, талант родом із дитинства. І кожна людина народжується із зернятком у руці. Тільки треба знайти те поле, де це зерно найкраще проросте. Для творчих людей характерні нестримна жадоба до знань, допитливість, працелюбність, фантазія. Талант може проявитися в різних сферах діяльності. Для його розквіту потрібні також щедра душа і добре серце. І лише тоді він нестиме світло людям.

Людина безсмертна у своїх ділах. Саме такою людиною і був учитель історії Бутівської школи, великий життєлюб, працелюб і пошуковець Тимошенко Михайло Іванович.

Працюючи у вільний час у Чернігівському архіві, Чернігівському обласному історичному музеї ім. В.В. Тарновського, обласній універсальній науковій бібліотеці ім. В.Г. Короленка та записуючи свідчення бутівчан, Михайло Іванович дослідив історію села Бутівки, яка покладена в основу цієї роботи. Краєзнавчий матеріал, зібраний учителем, знайшов свій відгук у книзі «Сосниця і Сосниччина на хвилях віків». Його статті на історичні теми часто друкувались на сторінках районної та обласних газет.

Людина пише історію чи історія створює особистість – важко сказати, але істинним є одне: час минає, а історія залишається.

На жаль, Тимошенко М.І. відійшов у вічність у 2010 році.

Закотилася за небокрай його яскрава зірка, але скільком освітила шлях, скількох запалила і надихнула на добрі діла, вчинки...

Вічна йому пам'ять!

Щоб не згубились сліди історії, Ветров А.М. – колега і друг Михайла Івановича - вирішив її доповнити і випустити книгу.

Анатолій Михайлович – людина творчого неспокою, автор трьох поетичних збірок: «Берег забутої ріки», «Край лелечий», «Десно, милий краю, малої Убеді сльоза».

Поезія для нього - праця і відпочинок, вона приносить йому творчу насолоду. Дні розчарувань і сумнівів змінюються днями нових звершень та щедрого поетичного таланту. Анатолій Михайлович не зупиняється на досягнутому, продовжує засівати ниву для добра, готує нову збірку віршів.

Він життєлюб, зосереджений, серйозний, але любить і пожартувати. Тому і вирішив зібрати цікаві смішні бувальщини з життя таких рідних йому бутівчан.

Житимуть на землі інші люди. Нові імена співців ще прикрасять наш рідний обрій, але серед них, сподіваємось, як вимита чистими росами світанкова зоря, світитиме і зігріватиме душу ніжне і тривожне, повне людської любові і краси ім'я Анатолія Ветрова.

Валентина Телегуз,
Валентина Чабак,
колишні вчителі Бутівської ЗОШ.

Усміхнися, Бутівко, і ви, бутівчани,
Оживе хай колишне на мить,
Односельці озвуться словами
Із минулих років і століть.

Вони зігріють наші душі,
Ті спогади, як сонце із небес,
Бо бутівчани невмирущі,
У жарті кожен з них воскрес.

Не треба плит із мармуру чи бронзи
Або могильних валунів,
Нехай між нами у тепло й морози
Живе історія словами земляків.

А.М.Ветров

Моє село – моя історія жива

Моє рідне село – світ дитячий, чарівний,
де тополі до неба, де безкрая ріка.
Кожен спогад про тебе такий неймовірний,
кожна думка про тебе солодка й гірка.
Л. Ігнатова.

Рідне село! Ти – найкраще! Закутане осінніми туманами, засипане білими снігами, заквітчане зеленими садами навесні чи в золотому серпанку влітку, коли хвилюється пшеничний лан, завжди ти гарне.

Серед лісів село моє чудове
Там на світанні запахи медові,
Теплом вітрів овіяні сади
І в цьому краї народились ми.

А. Ветров

Тільки в селі людина може так тісно спілкуватися з природою, розуміти її душею і серцем, милуватися неповторною красою. А щоб по-справжньому любити своє село, необхідно знати його історію, мову, культуру. Саме знання історії рідного краю є тим місточком, що єднає покоління минулі з поколіннями прийдешніми, давнину з сучасністю.

Села, як і люди, мають свої біографії. І у кожного вона своя, неповторна.

Загальні відомості

Бутівка – село Сосницького району, центр сільської ради, куди входять населені пункти: Стара Бутівка, Бондарівка, Мала Бондарівка і Польове. Воно є частиночкою древньої сивочолої Чернігівщини, краю із густими сосновими борами, яблуневими та вишневими садами, квітучими луками.

Село розташоване на піщаній рівнині лівого берега річки Десни. В Десну з лівого боку впадала невелика притока Глушка, яка на даний час пересохла.

Біля річки Десни на північний захід від села знаходиться невеличке озеро Лицецьке. У кінці села розкинувся сосновий бір, який був насаджений на рухливих пісках (почали садити в 1924 році)

Бутівка знаходиться за 16 кілометрів від районного центру та за 7 кілометрів від залізничної станції Бондарівка.

Населення станом на 01.01.2020 року - 422 чоловіки.

Коли ж з'явилося село?

Мабуть, найдорожчою для кожної людини є маленька цяточка на карті України.

І навіть напису нема «Бутівка», та дорога вона для нас, бо наша тут домівка.

І мама, й тато,

і деревце, що посадили біля хати,
і кущ калини коло двору...

А як тут не згадать Чубкову гору?

І Пирогівщину, і Кир'янів рівчак,
і край села старенький наш вітряк,
що з сумом із села нас проводжав
і радісно додому зустрічав...

Давненько так ведеться...

Та от цікаво, чому Бутівкою село в нас зветься?

М. Тимошенко

Як реліквія із покоління в покоління передається легенда про походження нашого села.

За переказами старожилів відомо, що воно утворилося близько 400 років тому. Першим жителем села був рибалка Бут, який збудував собі хату на мальовничій височині. Від прізвища цього рибалки і пішла назва населеного пункту. Потім на території Бутівки почали з'являтися і інші люди, які тікали від тяжких умов життя.

Перша письмова згадка про село припадає на 1650 рік, коли грамотою Адама Киселя Бутівка була закріплена за Макошинським Миколаївським монастирем, який володів селом до часу свого закриття російською імператрицею Катериною II в 1786 році.

Коли на Лівобережну Україну напав з численним військом польський король Ян Казимір, ігумен монастиря випросив для себе грамоту для підтвердження володіння маєтками. Цей факт відзначає старовинне видання «Генеральное следствие о маетностях Черниговского полка». У ньому говориться: «Слобода Бутовка – 16 дворов, владеют макошинского монастиря монахи по жалованным грамотам короля Ивана Казимира 1664 и 1665 годов». Так, жителі Бутівки були в кріпосній залежності від Макошинського монастиря, який в свою чергу був залежний від Максаківського.

У 1786 році монастирі Макошинський і Максаківський були закриті.

Щодо адміністративно-територіальної приналежності, то Бутівка належала до Менської сотні Чернігівського полку. Про це свідчить « Генеральное следствие о маетностях Черниговского полка» і «Обозрение Румянцевской описи Малороссии» А. Лазаревского. При чому в останньому говориться, що в Бутівці було 24 селянські двори, що перебували в залежності від Макошинського монастиря.

У XIX столітті Бутівка входила до Сосницької волості Сосницького повіту. У 1858 році вже було тут 84 двори. Село під час повені часто заливало водою. Люди почали шукати вище місце для худоби. На підвищеннях вони будували кошари, де тримали худобу, коли розливалась річка Десна. Згодом тут стали селитись і люди. Так утворилось нове поселення, яке стали називати Кошарками.

Пожежа

За переказами старожилів, жителі Бутівки так густо селилися одне біля одного, що три хазяїни в'їжджали в одні ворота. Не приведи, Господь, пожежі! А вона сталася. Було це в 1883 році. Сушила баба Никониха коноплі на комині. Вони загорілися, згоріло все село. Залишилися вцілілими лише чотири двори, які були розміщені поза селом.

Держава для погорільців виділила ділянку лісу. А дерева були ого-го! Розповідають, що на пеньку зрубаного дуба вміщалася однокінка.

Із збільшенням дворів у Кошарках це село стало називатися Бутівкою, а перше поселення, яке знаходилося на відстані півтора кілометри, - Старою Бутівкою.

На зростання чисельності дворів у Кошарках, звичайно, вплинула пожежа. Для чого ж відбудувати згорілу садибу на місці, що заливається водою, коли можна було побудувати на Кошарках. Була і інша причина. На початку 70-х років XIX ст. була прокладена Ліваво-Роменська залізниця з залізничним мостом через Десну біля Макошина. З появою мосту вода стала більш затоплювати Стару Бутівку, відповідно тут зменшилася територія села, що не заливалася водою, і тому прискорився відтік населення у Кошарки.

Разом у Бутівці і Старій Бутівці (вони на той час вважалися як одне ціле) згідно перепису 1897 року було 164 двори і проживало 977 жителів.

Особливістю пізнього періоду феодалізму для жителів Бутівки було те, що, на відмінну від сусідніх сіл, тут ніколи не було поміщиків. Переважна більшість жителів села належала до стану державних селян.

Церква

Церкви в Старій Бутівці не було. Мабуть, по тій причині, що спершу мала кількість жителів не могла зібрати кошти на будівництво, а пізніше, коли чисельність жителів збільшилась, вже не було вільного місця, яке б підходило для будівництва церкви.

У довідці за 1872 рік говориться, що село Бутівка належало до Великоустівського приходу Георгіївської церкви.

Своя ж церква була побудована на Кошарках. Це сталося у 1898 році, якраз на Другу Пречисту 21 вересня (хоч згідно тодішнього стилю це було 9 вересня).

З того часу цей день у Бутівці відзначається як храмове свято. Проте храмових свят у Бутівці не одне, а двоє. Крім 21 вересня, ще й 12 липня, як кажуть жителі села, на Петра. Чому двоє свят, а не одне? Старожили відповідь на це питання дають по-

різному. Одні говорять, що житель села Антоненко Євдоким Миронович в день відкриття церкви заніс дві ікони: Різдва Пресвятої Богородиці і святих Петра та Павла.

Інші – дещо інакше пояснюють.

В Антоненка Євдокима Мироновича була невістка з Адамівки Борзнянського району. Там храмове свято, як і в Бутівці, припадало на Другу Пречисту. І от він купив для церкви ікону святих Петра і Павла. З того часу у Бутівці з'явилося друге храмове свято. Але одне відомо точно: багато жителів села були незадоволені на Антоненка Є.М.

- Хай би вже восени храм, а то ще й влітку, коли сіно треба заготовляти, - приблизно так ремствували односельці на Євдокима Мироновича.

Проте багато бутівчан схвалювали дії Антоненка і були не проти храмового свята на Петра. А чи випадково він купив ікону саме святих Петра та Павла? Можливо, випадково, а, можливо, й ні.

Може, переселенці з монастиря принесли з собою в Бутівку особливе шанування святих Петра та Павла, і воно передавалося з покоління в покоління. А що ці свята були в великій пошані в монастирі, про це свідчить побудована на їх честь в 1772 році монастирська Петропавловська церква.

У 1935 році за рішенням виконкому Бутівської сільської ради приміщення церкви було віддане під школу (на той час школа реорганізовувалась з початкової в семирічну, а приміщення не було).

У 2013 році була закладена та збудована нова церква на честь Різдва Пресвятої Богородиці за сприяння мецената, народного депутата України Ігоря Рибаківа.

25 березня проводилось освячення хреста на місці майбутньої церкви, а 6 червня 2013 року – освячення новозбудованої церкви владикою Амвросієм, архієпископом (нині Митрополитом) Чернігівським і Новгород - Сіверським при Блаженнішому Митрополиті Київському і всієї України.

І вже наступного дня літургію проводив настоятель храму ігумен Лаврентій.

Немало зусиль доклав він разом із прихожанами, щоб церква і територія навколо неї мали привабливий вигляд. І в свята, і в будні до храму приходять не тільки бутівчани, а й приїжджають люди з навколишніх сіл.

Встановлення нової влади

Жовтневий переворот 1917 року жителі Бутівки зустріли по - різному. Частина мешканців села брала активну участь у зміцненні влади. Це Горбач Андрій Кирилович, Гирич Степан Зотович, Шугалій Онисько Степанович, Головащенко Ісакій Сергійович. Проте далеко не всі це підтримували. До повстання справа не дійшла. А от про наміри бутівчан у Сосниці стало відомо. Звідти по льоду через Десну в село прибув загін з метою попередження повстання. Влада так була налякана слухами про підготовку повстання в Бутівці, що на станцію Бондарівка приходив броньовик для придушення очікуваного повстання. Проте на момент приходу броньовика уже всі підозрювані були арештовані.

Керівники села в довоєнний період

У 1920 -21 рр. головою сільської ради був Антоненко Фока Онікійович, пізніше - Антоненко Фока Федотович, фельдшери за професією. Після них цю посаду обіймали Богдан Захарко Пилипович, Горбач Андрій Кирилович, Нижник Павло Овсійович, Козацький Михайло Іванович, Шугалій Онисько Степанович.

Колгосп

У 1929 році в селі розпочинається колективізація; було організовано ТСОЗ (товариство спільного обробітку землі). Його очолив Антоненко Артем Павлович. У 1930 році соз перетворено в колгосп, який дістав назву « Червона зірка»

Протягом 1931-1932 років до колгоспу вступила більшість жителів села.

Було створено чотири бригади. Бригадами на той час були:

Козацький Давид Назарович

Головащенко Ісак Сергійович

Горда Іван Федорович

Чабак Свирид Юхимович

Шут Оришка Власівна.

Колгоспники Шугалій Сергій Архипович, Чабак Степан Сергійович, Шут Оришка Власівна, Головащенко Михайло Сергійович, як передовики виробництва, їздили в Москву на ВДНГ. Головащенку М.С. було вручено медаль «За трудову доблесть», а решті учасників – грамоти.

Землю в колгоспі обробляли кіньми та волами. Сіяли жито, овес, гречку, ячмінь, просо. Також садили картоплю. А в 1939 - 1940 роках вирощували навіть кавуни. Баштан знаходився біля Пирогівщини.

Урожаї в колгоспі були гарні. Збирали вирощену продукцію майже вручну, бо мали лише одну косарку. Також була одна молотарка, тому молотити доводилося і ціпами.

Колгосп мав два автомобілі, так звані «полуторки». Водіями працювали Редько Петро Григорович, Головащенко Андрій Михайлович, Чабак Степан Гнатович.

У 1952 році село було електрифіковано, у 1958 році – радіофіковано. З'явилася колгоспна електростанція.

Крім Антоненка А.П., колгосп очолювали:

Богдан Тиміш Пилипович, а потім – його брат Захарко

Горбач Андрій Кирилович

Шут Іван Єлисейович

Козацький Михайло Іванович

Дідик Євмен Гордійович

Примачок Михайло Панасович.

Об'єднання господарств

У квітні 1960 року на базі колгоспів «Червона зірка» с. Бутівки та «Зоря» с.Бондарівки було утворене господарство «Бондарівське», за яким закріплено 3744 га с/г угідь, в т.ч. 1697 га орної землі. Директором господарства продовжував працювати Примачок Михайло Панасович.

Тут вирощували зернові культури, льон, картоплю. Проте основною спеціалізацією господарства було м'ясне тваринництво (скотарство).

1960 рік - початок будівництва Бутівської хлібопекарні.

У 1965 році директором господарства призначено Примаченка Олексія Івановича. Продовжувалося будівництво хлібопекарні. Наступного року побудовані ремонтна майстерня, а також лазня.

У роки директорування Примаченка О.І. (1965-1970 рр.) побудовано частину корівників, а також типовий вівчарник. Були завезені з науково-дослідних господарств країни племінні чорноголові вівці. Господарство підтримувало тісні зв'язки з Харківським інститутом тваринництва.

Бутівські тваринники одними з перших в районі перейшли на електродоїння корів. Відбувалась зміна напрямку спеціалізацій в тваринництві: з м'ясного на м'ясо-молочний.

Славилась Бутівка і рослинництвом. Вагомих успіхів було досягнуто в льонарстві. Вирощували по 12-14 центнерів льону-волокна з гектара. Також були гарними врожаї картоплі, кормових буряків.

У 1970 році директором господарства призначений Залозний Олександр Павлович. За час його роботи (1970-1984 рр.) були побудовані чотирьохквартирний будинок для вчителів, спортзал і майстерня Бутівської восьмирічної школи, нове приміщення аптеки, сільської ради і пошти, дитячий садок, промтоварний і продовольчий магазини, багато житлових будинків.

Працювала їдальня, де готувались обіди для трудівників господарства, а також для найманих працівників.

У 1979 році з нагоди 70-річчя з дня народження українського письменника Олекси Гнатовича Руденка-Десняка, уродженця села Бондарівки, радгосп «Бондарівський» було перейменовано в господарство ім. О. Десняка.

У 1984 році Залозного О.П. змінив Сидорчук Микола Михайлович. У роки його директорування було побудовано багато житлових будинків, а також водогін.

У 1997 році господарство реорганізовано в КСП, головою якого залишився Сидорчук М.М.

23 березня 1999 року КСП очолив Савченко Григорій Якович.

Рівно через рік 23 березня 2000 року КСП реорганізовано в сільськогосподарський кооператив ім. Десняка. А 21 березня 2001 року с/г кооператив був реорганізований в товариство з обмеженою відповідальністю «Магнолія»

У 2000 році відкрилась дільниця ветеринарної медицини, організатором якої був Штакал Віталій Васильович, ветеринар з багаторічним досвідом роботи.

У 2003 році ПСП «Бутівське» очолив Собчук Олександр Петрович, а з 2010 року на цій посаді працює Горда Олександр Вікторович.

Актив села

Більшовицька влада в селі була встановлена в грудні 1917 року.

У 1935 році утворилася молодіжна організація, першим секретарем якої був обраний Шугалій Василь Маркович. До складу цієї організації входили Горбач І.О., Козаченко О.І., Козацький М.Ф.

А в 1938 році в селі створено партійну організацію. Першим секретарем обрано Дідика Євмена Гордійовича.

У післявоєнний час секретарями цієї партії були Коваленко Василь Васильович, Кальченко Володимир Гаврилович, а з 1973 по 1991 рік – Буцик Микола Іванович.

Секретарями молодіжної організації були Сидорчук М.М., Ворона В.І., Кубрак П.О.

Хронологічна таблиця перебування на посаді голів сільської ради

1. З січня по листопад 1945 року включно головою с/р працював Крот Григорій Остапович, 1918 р.н., родом із села Вільшани.

2. 3 грудня 1945 року по жовтень 1946 року – Антоненко Савелій Фотійович, 1902 р.н.

3. Листопад – грудень 1946 року – Гирич Григорій Іванович.

4. Січень – липень 1947 року – Головащенко Андрій Михайлович.

5. 3 серпня 1947 року до жовтня 1951 року – Примачок Михайло Панасович, уродженець с. Волинки.

6. 3 жовтня 1951 року був призначений Дідик Іван Євменович.

7. 3 жовтня 1953 року – Антоненко Савелій Фотійович.

8. 4 березня 1959 року – Козацький Іван Олександрович.

9. 3 13 червня 1968 року – Примачок Михайло Панасович

10. 3 24 червня 1975 року по 28 серпня 2001 року головою с/р був Кузьменко Микола Петрович.

11. 3 жовтня 2001 року до жовтня 2010 року – Горда Анатолій Іванович.

12. 3 жовтня 2010 року до липня 2011 року – Собчук Олександр Петрович.

Тривалий час обов'язки голови виконувала Іващенко Т.О.

13. Нині сільський голова – Горда Анатолій Іванович, який був обраний на цю посаду 30 травня 2014 року.

На посаді секретарів сільської ради були:

1. Буцик Ольга Прокопівна.
2. Гирич Федір Демидович
3. Купченко Михайло Петрович
4. Богдан Володимир Захарович
5. Ворона Віра Іванівна.
6. Шут Ольга Петрівна
7. Буцик Микола Іванович
8. Штакал Ганна Дмитрівна
9. Іващенко Таїсія Олександрівна.

Друга світова війна

Не завжди на обличчях жителів села грала весела усмішка і променилися радістю очі. Було багато трагічних сторінок в історії бутівчан. Великим тягарем для них стала і Друга світова війна.

Село Бутівка було місцем боїв у 1941 році і окуповане нацистами 7 вересня 1941 року, а також бої відбувались ще і в 1943 році. Визволили село у вересні 1943 року. Колгосп «Червона зірка» був пограбований і спалений в роки війни нацистськими загарбниками, школа і клуб - напівзруйновані, 70 селянських дворів було спалено. Під час окупації людей били, розстрілювали. Трудящі села Бутівки допомагали фронту своєю повсякденною працею, посиляли на фронт бійцям теплий одяг, взуття, в'язали рукавички. Заощаджувані гроші віддавали на будівництво танків, літаків.

На братській могилі воїнів, які загинули в бою за визволення Бутівки від нацистських окупантів, у 1965 році встановлено пам'ятник.

56 юнаків та дівчат з Бутівки загарбники забрали на каторгу до Німеччини.

Під час Другої світової війни захищали Батьківщину на різних фронтах 176 чоловік, з них 113 полягли в боях з окупантами, 131 за мужність і відвагу нагороджені орденами і медалями. І в честь загиблих в центрі села височить Обеліск Слави, зведений у 1972 році.

Стоїть обеліск, а на нім - імена,
які вкарбувала священна війна.
Стоїть обеліск над печаллю могил
бійців із Бутівки й навколишніх сіл.
Вони тут не сіють, вони тут не жнуть,
лиш вогники-квіти їм люди несуть.

Ми пам'ятаєм їхні імена

Минуть роки, змінюватимуться люди, покоління, і настане той час, коли не залишиться свідків страшного лихоліття. Але повинна залишитися пам'ять про них, їхні подвиги, про ту жорстоку і бездушну війну, що принесла лихо і горе на нашу землю, забравши життя мільйонів людей.

У пам'яті завжди вони,
Ті, що зберегли нам щастя й сни...

Ветерани Другої світової війни

Антоненко Григорій Григорович
Горбач Микола Олександрович
Шугалій Максим Самонович
Норець Василь Федотович
Антоненко Василь Іванович
Дідик Микола Іларіонович
Сизоненко Іван Романович
Штакал Іван Павлович
Коваленко Василь Васильович
Кузьменко Григорій Іванович
Лебедко Петро Кононович
Чабак Іван Пимонович
Чабак Іван Степанович
Красноголовий Василь Федорович
Ананченко Микола Дмитрович
Півень Микола Данилович

Воїни – афганці

Іценко Олександр Іванович
Штакал Олександр Миколайович
Кузьменко Олександр Миколайович
Лисич Віктор Миколайович

Учасники ліквідації наслідків катастрофи на Чорнобильській АЕС

Богдан Валерій Іванович
Стрілець Михайло Олексійович
Холодний Микола Миколайович
Чабак Володимир Миколайович
Чабак Микола Михайлович
Штакал Олександр Миколайович

Моя доля в моєму селі

Пахне рідне село, хлібом пахне воно,
жита духом медовим і струмком гіркувато – полиновим;
пахне яблуками, чорнобривцями, м'ятою...
Бо жили і живуть у нім ті, кого героями слід величати.

Найбільшою окрасою села завжди були і будуть люди.

У спеку і в холод, зранку й до ночі кланялись землі – годувальниці хлібороби, возвеличували роботу як царицю. Саме вони орали й засівали поля, збирали вирощений урожай, добивались рекордних результатів на полях і фермах. Кожної пори року не стихав гул тракторів на наших ланах, щоб добротними врожайми колосилися ниви і добірним зерном наповнювались засіки. Їхні невтомні руки, неспокійні серця примножували славу рідного краю. Їхня щоденна праця, їхнє життя – то джерело людської мудрості і працелюбності.

Моє село – це маленький чарівний куточок землі,
де душа відпочити б хотіла.
Ліс ховається тут у вечірній імлі,
ранок кличе узятись за діло.

Сільські люди – невтомні жайворонки, які раненько встають, щоб зустріти вранішню зорю, походити по ранковій прохолодній росі, переробити багато справ удома і встигнути на роботу.

Прикладом самовідданої праці залишаються для нащадків люди різних професій: трактористи, водії, комбайнери, працівники ферми і рільничої бригади, будівельники, електрики, зоотехніки, ветеринари, агрономи, бухгалтери, економісти.

Ветерани праці сільського господарства

1) у рослинництві:

Гайдар Валентина Петрівна
Кузьменко Ганна Павлівна
Гомзякова Параска Антонівна
Чабак Катерина Андріївна
Кузьменко Феня Несторівна
Аксьоненко Любов Федорівна
Горда Віктор Іванович

.....

2) у тваринництві:

Вовк Параска Михайлівна
Богдан Анюта Пилипівна
Кузьменко Микола Романович
Гайдар Ілля Юхимович
Ляшенко Ольга Іванівна
Кузьменко Параска Данилівна
Кузьменко Ольга Тимофіївна
Антоненко Ольга Олександрівна

Штакал Йосип Іванович
Гайдар Олександра Павлівна
Іващенко Лідія Миколаївна
Салівон Валентина Василівна
Ткаченко Ольга Олександрівна
Штакал Ніна Тихонівна
Головащенко Валентина Василівна
Головащенко Микола Каленикович
Шут Ганна Іванівна
Шут Федір Іванович
Кузьменко Ганна Іванівна
Тертишна Олександра Сергіївна
Тертишний Микола Степанович
Чижик Віктор Іванович
Кузьменко Тетяна Микитівна
Журба Ганна Петрівна
Горбач Іван Іванович
Чабак Сергій Іванович
Примаченко Іван Степанович
Головащенко Сергій Каленикович
Клименко Валентина Іллівна
Яковенко Ганна Григорівна
Шугалій Ганна Федорівна
Козій Валентина Іванівна
Головащенко Ольга Іванівна
Горбач Лідія Борисівна
Козацька Валентина Терентіївна
Стрелець Олександра Іванівна
Іващенко Марія Олександрівна
Красікова Валентина Андріївна
Басок Ольга Іванівна
Бабасьова Ганна Юріївна
Антоненко Віталій Павлович
Норець Наталія Олександрівна
.....

3) ветеринари:

Лебедко Петро Кононович
Штакал Віталій Васильович
Чабак Віталій Іванович
.....

4) зоотехніки:

Сюр Василь Денисович
Сидорчук Микола Михайлович
.....

5) агрономи:

Штакал Поліна Михайлівна
Антоненко Василь Григорович
.....

6) працівники автопарку:

Кузьменко Михайло Петрович

Кузьменко Михайло Федорович
Завадько Іван Петрович
Бабасьов Володимир Андрійович
Штакал Олександр Іванович
Пискун Микола Іванович
Труба Анатолій Михайлович
Шугалій Микола Олександрович
Тирко Іван Тимофійович
Яковенко Михайло Дмитрович
Шугалій Олександр Іванович
Шугалій Омелько Овсійович
Леоненко Олександр Мануїлович
Постернак Микола Іванович
Іващенко Микола Михайлович
Аксьоненко Володимир Михайлович
Кузьменко Микола Федорович
Шут Василь Ілліч
Холодний Микола Миколайович
Савченко Олександр Степанович
Чабак Валентин Віталійович.
Горбач Микола Ілліч
Антоненко Федір Віталійович
Ворона Віктор Іванович
брати Мищенки: Михайло, Іван, Григорій
Телегуз Олександр Вікторович
Іващенко Микола Федорович
Смик Віталій Васильович
Басок Іван Михайлович
Кузьменко Анатолій Миколайович,
Кузьменко Олександр Петрович

.....

7) електрики:

Норець Віталій Васильович
Козацький Іван Миколайович

.....

8) будівельники:

Горбачов Іван Ілліч
Горда Іван Петрович
Кузьменко Микола Петрович
Штакал Микола Федорович
Гирич Микола Архипович
Горбач Михайло Миронович

.....

9) працівники бухгалтерії:

Ананченко Федір Миколайович
Антоненко Ольга Павлівна
Антоненко Валентина Григорівна
Козацька Надія Миколаївна
Буцик Валентина Григорівна
Шут Ольга Петрівна

Даценко Галина Миколаївна
Сидорчук Любов Василівна
Чабак Ніна Миколаївна
Іценко Олександра Олександрівна

.....

10)комірники:

Кузьменко Петро Кирикович

.....

11)газоварники, слюсарі, ковалі:

Савченко Микола Степанович

Супрун Леонід Іванович

Попович Віктор Петрович

Колісник Микола Григорович

Штакал Василь Федорович

Брухно Іван Свиридович

.....

Є серед них і орденоносці:

Залозний Олександр Павлович – орден Трудового Червоного Прапора;

Кузьменко Михайло Петрович – орден Трудового Червоного Прапора, орден Жовтневої революції;

Кузьменко Михайло Федорович – орден Трудової слави;

Гайдар Ілля Юхимович – орден «Знак Пошани»;

Гайдар Валентина Петрівна – орден Леніна;

Богдан Анюта Пилипівна – орден Трудового Червоного Прапора, орден «Знак Пошани»;

Аксьоненко Володимир Михайлович - орден «Знак Пошани».

Не один десяток літ трудового стажу у **найстаршій жительки села Леоненко Марії Павлівни** (1928 р. н.).

Комунгосп «Маяк»

З січня 2001 року при сільській раді почало діяти комунальне господарство (комунгосп).

Його очолював Тertiшний Микола Степанович, пізніше – Чижик Віктор Іванович.

Комунгосп надавав такі види послуг:

штучне запліднення корів;

розпилювання дров;

автопослуги;

замірювання земельних ділянок;

ритуальні послуги (частково);

закупівля молока у населення;

помел зерна.

Перукарські послуги надавала Козій Лідія Сергіївна.

При комунгоспі працювала(і зараз працює) пожежна частина.

Відділення зв'язку

Було відкрито 13 жовтня 1976 року.

Працювала завідуючою Клесун Віра Денисівна, потім – Мовчан Катерина Федорівна. З квітня 1989 року і до закриття – Ворона Віра Іванівна.

Тривалий час листоношами працювали Шугалій Олександр Гнатович та Савченко Валентина Миколаївна.

Відділення зв'язку надавало такі універсальні послуги:

- прийом і видача переказів;
- підписка і розповсюдження періодичних видань;
- прийом і видача внутрішньої і міжнародної кореспонденції, цінних бандеролей, рекомендованих бандеролей і листів;
- пенсійні виплати.

Торгівля

Раніше в селі працювали три магазини: продовольчий, промисловий та господарчий. Тривалий час директором споживчого товариства працював Грищенко Володимир Васильович, продавцями – Шут Василина Овсіївна, Горда Ольга Григорівна, Антоненко Параска Володимирівна, Антоненко Віра Миколаївна, Горда Надія Миколаївна.

Зараз на території села функціонують теж три, але приватні магазини, куди завозяться товари першої необхідності.

Медицина допомога

З грудня 1950 року і по липень 2000 року включно в Бутівці функціонувала дільнична лікарня спершу на 10 ліжко-місць, а потім – на 25.

Головними лікарями в ній працювали Забела Ольга Василівна, Льодок Павло Васильович, Станішевський Віктор Васильович, Станішевська Світлана Павлівна, Литвин Михайло Пилипович, Карпенков Володимир Михайлович, Сенік Євгеній Степанович, Радулов Олександр Васильович.

Останні 18 років головним лікарем працював Михайловський Олександр Васильович.

Зараз в селі функціонує ФАП, яким завідує фельдшер Потійко Віталій Федорович.

При дільничній лікарні тривалий час працював фельдшером Півень Микола Данилович, акушерками Примачок Марія Микитівна і Авраменко Ольга Тимофіївна, медсестрами Тирко Ольга Іванівна, Горбач Тетяна Петрівна, Залозна Віра Степанівна, Антоненко Валентина Павлівна, Супрун Оксана Миколаївна, Чабак Ганна Єкодимівна, лаборантом Дубровська Раїса Яківна, санітарним фельдшером Шило В'ячеслав Васильович.

У рентген – кабінеті працювала Крисюк Світлана Захарівна.

Спочатку при лікарні був аптечний кіоск, а потім відкрилася аптека, якою завідувала Балікова Людмила Олександрівна. Її всі називали Лютиха. Це була дуже добродушна жінка і чудовий спеціаліст. З нею навіть лікарі радилися. А Лютихою її називали через те, що її чоловік Михайло Максимович, дільничний інспектор, носив прізвище Лютий.

Тривалий час аж до самого закриття аптеки працювала Кузьменко Тетяна Яківна.

У 2006 році в колишньому приміщенні дільничної лікарні було реконструйовано, за сприяння Сосницького відділення Чернігівського земляцтва укомплектовано

різноманітним обладнанням й інвентарем, а потім відкрито стаціонарне відділення для тимчасового та постійного проживання одиноких непрацездатних громадян Сосницького територіального центру, яким завідує Кузьменко Катерина Олександрівна.

Пекарня

Працювала з 4 квітня 1971 року по 20 жовтня 1993 року.

Завідуючими були:

Євченко Григорій Андрійович (з 1971 по 1981рік)

Слободчикова Ніна Іванівна

Стрілець Людмила Василівна

Давиденко Володимир Іванович.

З першого дня відкриття і до самого закриття тут працювали Примаченко Ольга Степанівна, Стрілець Марія Іванівна, Штакал Катерина Петрівна, Сизоненко Ганна Іванівна, Козацький Володимир Іванович.

Пекарня забезпечувала хлібобулочною продукцією жителів Бутівської і Великоустівської сільських рад. Також надлишок хліба возили продавати в населені пункти Борзнянського району.

Дитячий садок

Дитячий садок – це невтомна й самотня країна малечі. Це той світ, у якому дитина живе у найважливіший період свого розвитку.

Дошкільний заклад у селі був відкритий у січні 1978 року та існував до 2000 року. Щоб добре і затишно тут жилося малечі, немало зусиль доклали вихователі, няні, кухарі: Смик Галина Іванівна, Савченко Наталія Миколаївна, Горбач Ганна Іванівна, Грищенко Валентина Іванівна, Холодна Лідія Федорівна.

Завідуючими працювали:

Дубровська Раїса Яківна

Кузьменко Ольга Миколаївна

Богдан Марія Олександрівна.

Культура

Споконвіку пісня і танець, музика і слово були оберегами історичної спадщини. Кажуть, коли все забудеться, залишиться лише культура. І совість, і честь, і доброта беруть свій початок з культурного джерела. То ж працівники культури знають це як ніхто інший. Якщо людина провела на культроботі два роки, вона – працівник, якщо п'ять років, вона – хороший працівник, - кажуть у народі.

А Богдан Іван Федотович завідував будинком культури не один десяток літ. Часто поспішали сюди глядачі на концерти, де виступав хор, чоловічий та жіночий ансамблі, вокально-інструментальний ансамбль та духовий оркестр. Активною учасницею художньої самодіяльності була Шут О.П., яка своє захоплення піснею передала доньці Галині та сину Віктору, котрий більше 20-ти років очолював цей заклад. Разом з Ольгою Петрівною радість і чудовий настрій дарували людям Сизоненко В.Л., Сизоненко І.О., Антоненко В.М., Буцик В.І., Дубровська Р.Я., Шило В.В., Гашко В.І., Буцик В.Г., Кузьменко Г.В., Шут Р.Ф., Степаненко Р.О. та ін. Продовжують їхню справу неперевершені солісти Сластьон О.О., Іващенко Т.О., Білогірина І.М., Шут В.В.

Духовною криницею українського народу, сховищем знань людства є бібліотека. Хоч зараз вік Інтернету, але без чарівного світу книг не обходимось. Не загубитись у книжковому царстві допомагають бібліотекарі. Більше трьох десятиків літ, починаючи з 1953 року, хранителькою книжкового храму була Штакал Катерина Василівна. Вона співала, грала на гітарі, а ще була керівником драматичного гуртка. Найактивнішими учасниками всіх вистав були Сизоненко М.Д., Горда М.П., Шут Г.І., Антоненко В.Г...

Нині бібліотекарем працює донька Катерини Василівни - Чижик Оксана Федорівна.

Тривалий час кіномеханіком у будинку культури працював Журба Олексій Давидович.

Школа

Тече й тече у глибину століть загадкова дорога історії, і кожна її ниточка пов'язана зі стінами школи. Усі стежини, прокладені в далекі й близькі світи, починаються від шкільного порога. А коли ж пролягла та перша довшоочікувана стежина до Бутівського храму науки – земської школи?

По питанню будівництва церкви у Бутівку із Сосниці приїхав благочинний. Довідавшись про те, що в селі навчається група дітей у хаті Гирича Андрія Зотовича, вирішив перевірити знання вчителя. Спочатку він поцікавився, чи знає вчитель «Закон Божий» та «Символ віри». Ці молитви вчитель знав, добре знали їх і учні. Після цієї перевірки дозволив Андрію Зотовичу працювати далі. Навчання проводились від Покрови до квітня місяця, а потім і вчителя, і учнів чекала праця на своїх наділах землі.

У 1901 році в Бутівці була відкрита земська школа. Гирича на роботу не взяли, бо не було документа на право навчати дітей. Новостворений навчальний заклад мав виховувати сільських дітей у дусі релігійності та відданості «царю-батюшці». Навчала всіх дітей одночасно перша вчителька Степченко Марія Миколаївна. Закону Божому вчив священник.

До школи приймали всіх дітей, але закінчували її найздібніші. Утримувалася вона на кошти земства, і відвідувало її 20 дітей. Одним із перших учнів цієї школи був Шугалій Самон Іванович, якому на час її відкриття виповнилось 18 років.

Через певний час школа із трьохкласної була перетворена на чотирьохкласну, в якій навчалося 30 учнів. Учителем був призначений Аксьонов Іван Васильович, після нього – Кнут Валентин Дмитрович, який працював завідуючим до відкриття семирічки.

У 1935 році Бутівську початкову школу закінчує найменша дочка голови сільської ради Дідика Є. Г. - Марія, яка була інвалідом. Батько журиться за дочку: семирічка в сусідньому селі Велике Устя, в Бутівці ж для семирічки немає приміщення. І тоді Євмен Гордійович вирішив зробити школу із церкви. Районне начальство його підтримало, протести односельчан до уваги не брались.

Так восени 1935 року в Бутівці відкрилась семирічка, першим директором якої був призначений Бугайов Василь Сергійович, викладач хімії. Його дружина, Тетяна Михайлівна, працювала вчителем початкових класів. Через чотири роки він був переведений у райвно інспектором.

Після Бугайова В.С. директором працював Демченко Степан Михайлович, потім - аж до початку війни - Шапкун Михайло Єлисейович.

У довоєнний час у школі працювали:

Яковець Олександра Микитівна, Столітня Марія Степанівна, Оліфір Юлія Логвинівна, Шкодюк Тарас Андрійович, Плева Федір Іванович, Мурашко Марія Пилипівна, Тимошенко Євдокія Данилівна, Труба Євдокія Корніївна, Харченко Іван Васильович, Архипенко Марія Несторівна, Коворотна Наталія Данилівна, Михайленко

Михайло Якович, Горда Ганна Іванівна, Шевченко Марія Макарівна, Шугалій Тиміш Архипович.

Після окупації школа відновила навчання із середини вересня 1943 року. Директором школи була Карета Віра Іванівна, яка викладала українську мову та літературу.

У післявоєнний час вчителями працювали:

Кровецька М., Весна Л.І., Ярмоленко Є. М., Чепіга К. Д., Лебідь Л.І., Горда Г.І., Козацька Т.М., Горбенко М.Г., Гамалій В.Т., Пономаренко Т.П.

З вересня 1945 року директором школи був призначений Довженко Павло Самійлович (двоюрідний брат всесвітньовідомого письменника і кінорежисера О.П.Довженка), котрий працював на цій посаді до 1961 року, а до 1968 року – вчителем. Був нагороджений знаком «Відмінник народної освіти».

У 1957 році приміщення школи добудували, а в 1961 році було збудовано господарське приміщення для зберігання палива.

У цей період працювали:

Весна Олексій Іванович, Бібик Ганна Юхимівна, Вовк Надія Минівна, Куриленко Анастасія Мусіївна, Філон Надія Григорівна, Кальченко Тетяна Терентіївна, Бобровська Ганна Андріївна, Кириченко Тетяна Єфимівна, Кириченко Антоніна Єфремівна, Курбацька Зінаїда Петрівна, Непипенко Марія Пантеліївна, Гамалій Василь Тимофійович, Савета Іван Терентійович, Горда Ганна Іванівна, Зайченко Трохим Герасимович, Савченко Лідія Яківна, Дяченко Єфросинія Іванівна, Рудя Антоніна Володимирівна.

Із 1961 по 1968 рік директором школи працював Покровський Геннадій Михайлович, вчитель географії.

Тоді ж у школі навчали дітей Драгун Ніна Прокопівна, Радченко Ганна Петрівна, Власенко Катерина Андріївна, Примачок Наталія Давидівна, Кальченко Єфросинія Данилівна, Михалюта Тамара Михайлівна, Примаченко Анастасія Михайлівна, Горбач Григорій Андрійович, Кузьменко Петро Мусійович, Мідько Іван Кир'якович.

Із 1968 по 1977 рік директор школи - Коваленко Василь Васильович, учитель фізики та математики. За час його роботи у 1968 році було збудовано шкільну їдальню, приміщення спортзалу і майстерні - у 1976 році. На заслужений відпочинок пішов у 1983 році.

У цей час, крім вищезгаданих, працювали молоді педагоги: Буцик Віра Іванівна, Сизоненко Віра Лаврентіївна, Сизоненко Іван Олександрович, Лапа Надія Григорівна.

Із 1977 по 1987 рік директором працював Гашко Володимир Іванович. Вихователем групи продовженого дня була його дружина Гашко Антоніна Антонівна. За час його роботи значно поліпшилась матеріальна база школи, побудовані квартири для вчителів. Володимир Іванович був удостоєний звання «Відмінник народної освіти».

До школи за направленням прибули молоді спеціалісти: Рубаник Олександр Федотович, Телегуз Валентина Іванівна, Потійко Наталія Іванівна, Чабак Валентина Григорівна, Гайдар Олена Володимирівна, Кубрак Петро Олексійович, Тимошенко Михайло Іванович, Кузьменко Катерина Василівна, Михайловська Людмила Іванівна.

У вересні 1987 року директором був призначений вчитель фізики та математики Ветров Анатолій Михайлович, який очолював школу протягом 25-ти років.

За сумлінну роботу він був нагороджений значком «Відмінник освіти України».

Такі ж нагороди отримали вчителі: Тимошенко М.І., Телегуз В.І., Чабак В.Г.

Під керівництвом Ветрова А.М., крім вищезгаданих, працювали Коновець Валентина Іванівна, Іценко Віра Іванівна, Богдан Марія Олександрівна, Шут Валентина Василівна, Шут Віктор Васильович, Іващенко Володимир Михайлович, Колісник

Антоніна Михайлівна, Шугалій Світлана Яківна, Орехович Галина Дем'янівна, Смик Галина Іванівна.

У 2009 році припинила своє існування Бондарівська загальноосвітня школа. Діти були переведені до Бутівської школи. Для підвозу учнів придбали новий мікроавтобус, водієм якого був Гориченко Микола Миколайович. Вихователем групи продовженого дня працювала і його дружина Гориченко Любов Іванівна.

Пішовши на заслужений відпочинок, свої повноваження Анатолій Михайлович передав Богдан Марії Олександрівні, котра працювала директором 3 роки.

Педагогічний колектив поповнювався молодими спеціалістами: Ворона Лариса Вікторівна, Шевченко Людмила Володимирівна, Гладка Наталія Олександрівна, Кашпур Катерина Станіславівна, Лелета Олег Петрович, Трейтяченко Руслан Олександрович, Матвієнко Юлія Миколаївна, Пуд В'ячеслав Миколайович, Кузьменко Катерина Василівна, Лисич Юлія Вікторівна.

За порядком та чистотою шкільних приміщень тривалий час стежили техпрацівниці Ткаченко Марія Іванівна, Штакал Ольга Андріївна, Бондаренко Ольга Іванівна, Пискун Галина Миколаївна...

У зв'язку з малою кількістю дітей у 2016 році Бутівську загальноосвітню школу І-ІІ ступенів було реорганізовано в загальноосвітню школу І ступеня.

У школі залишилось 11 учнів, а це два класи – комплекти. Дітей навчали Кузьменко Катерина Василівна та Чабак Валентина Григорівна, яка протягом останніх 4 років виконувала обов'язки директора школи.

Рік 2019-й. У травні тут пролунала остання мелодія малинового дзвону. Дійсно, востаннє... Вперше за 119 років першого вересня школа не відчинила своїх дверей, бо шестеро дітей, що залишились на той час, були переведені до сусідньої школи.

Сумує сивочола голубка... Скільки хорошого і доброго бачила вона на своєму віку! Скромна, задумливо прикинула під скронями зелених сосон, тополь в сумовитій задумі згадує своє багате творче минуле. Та, на жаль, не має майбутнього...

Ось і осінь - погляньте довкола!-

Розкладає листочки свої.

Тільки школа, малесенька школа

Не озветься сьогодні мені.

Не озветься малиновим дзвоном,

Срібним сміхом моїх дітлахів.

І лишилася пусткою, схроном

Для прожитих із школою днів.

Не засяють ранково віконця

І дими не прошиють небес.

Оченьята дітей, наче сонця,

Не засяють, як квіти із поля чудес.

Школа, малесенька школа,

Ти назавжди у серці моїм.

Ти лишилась для мене засіяним полем,

Срібним дзвоном минулого днів.

А.М.Ветров

Живи ж вічно, школо, у пам'яті своїх вихованців, які хоч іноді збиратимуться на твоєму подвір'ї, щоб згадати найкращі роки свого життя. Так було, є і повинно бути!

Гордість школи – її випускники:

Штакал Микола Іванович – доктор с/г наук, науковий співробітник Київського інституту землеробства;
Чабак Олександр Прохорович – полковник;
Горда Микола Якович – полковник;
Горда Петро Якович – начальник обласного фінансового відділу;
Козацький Петро Федорович – військовий льотчик, полковник у відставці;
Кальченко Ніна Володимирівна – заступник декана філологічного факультету Ніжинського державного педагогічного університету ім. М.В.Гоголя;
Антоненко Микола Іларіонович – доцент кафедри математики Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка;
Кузьменко Ольга Павлівна – лікар-травматолог, кандидат медичних наук;
Горда Володимир Михайлович – заступник генерального директора центру управління польотами;
Кузьменко Віктор Федорович – викладач Сумського інституту ракетних військ і артилерії при Державному Національному університеті, підполковник у відставці;
Журба Євген Леонідович – кандидат у майстри спорту, тренер Чернігівського обласного Палацу дитячої та юнацької творчості;
Сидорчук Надія Миколаївна – кандидат технічних наук;
Антоненко Олег Васильович - майор;
Антоненко Олександр Васильович – майор;
Грищенко Олег Володимирович – доцент кафедри агрохімії Національного університету біоресурсів і природокористування України;
Любченко Наталія Вікторівна – викладач іноземних мов Чернігівського педагогічного університету ім. Т.Г.Шевченка;
Ворона Лариса Вікторівна – викладач Київського інституту бізнесу і права;
Собчук Євгенія Олександрівна – головний фахівець відділу управління ДСНС України в Закарпатській області.

Нашого цвіту по всьому світу

Три дороги від порога,
Три дороги у світи...
І якою ж його йти?
М.Адаменко

Дорога в життя – найдовша й найважча, для кожного – своя. Пролягли доріженьки наших бутівчан у краї далекі:

Стрілець Олександр - Мурманська обл. м. Апатити
Журба Валентина - Мурманська обл., м. Полярне
Антоненко Олександра – м. Хабаровськ
Дідик Леонід, Штакал Ольга – м. Хабаровськ
Яроцька Катерина, Яроцький Федір – м. Москва
Яковенко Валентина, Яковенко Віра – Московська обл., м. Сергіїв Посад
Козацький Василь – м. Москва
Горда Володимир, Горда Надія – Московська обл., м. Корольов
Кузьменко Іван – Смоленська обл., м. Вязьма
Антоненко Олег – м. Смоленськ
Штакал Микола – Читинська обл., с. Ільїнка
Гайдар Валентина – Смоленська обл., м. Десногорськ
Налегаєв Володимир – Краснодарський край

Кондрашова Олена, Кондрашов Валерій – м. Москва
Кондрашов Юрій – м. Волгоград
Гайдар Галина, Савченко Тетяна, Антоненко Сергій – м. Гомель
Антоненко Михайло – м. Мінськ
Шут Іван – м. Брест
Шут Ольга – Республіка Молдова

Вінницька область

Стрілець Віктор

Волинська область

Вареник Світлана

Дніпропетровська область

Журба Микола (м. Дніпро); Горбач Юрій, Горбач Катерина, Антоненко Олександр, Сизоненко Анатолій (м. Кривий Ріг)

Донецька область

Чабак Валентина, Михайловська Лариса, Волобой Валентина (м. Маріуполь); Чусь Руслана (м. Дружківка); Примачок Алла (м. Шахтарськ)

Закарпатська область

Собчук Євгенія, Собчук Катерина, Попович Дмитро (м. Ужгород)

Запорізька область

Козацький Володимир, Козацький Микола, Євченко Олена, Нестеренко Людмила, Налєгаєва Ніна (м. Запоріжжя), Євченко Світлана (с. Василівка)

Івано-Франківська область

Штакал Григорій (м. Надвірна).

Київська область

Завадько Ольга, Кальченко Тамара, Коваленко Олег, Антоненко Ольга, Сизоненко Олексій, Антоненко Олексій, Горбач Любов, Євченко Наталія, Горда Віктор, Козацький Олександр, Євченко Надія, Кузьменко Михайло, Крисюк Тамара, Горбач Василь, Штакал Євген, Кузьменко Валентин, Кузьменко Любов, Сидорчук Лариса, Сидорчук Надія, Пискун Андрій, Потійко Світлана, Телегуз Сергій, Мовчан Олеся, Грищенко Олег, Антоненко Олександр, Козацька Марина, Козацький Роман, Чабак Юлія, Мовчан Роман, Стрілець Юрій, Кузьменко Сергій, Кузьменко Євген, Кузьменко Петро, Сизоненко Олександр, Ворона Лариса, Клименко Алла, Стасенко Вадим, Біжовець Яна, Біжовець Віта, Колісник Олексій, Шут Ольга, Шут Андрій, Стрелець Тетяна, Шевченко Євген, Штакал Євген, Кузьменко Станіслав, Бондаренко Надія, Кузьменко Наталія, Іценко В'ячеслав, Дашко Вадим (м. Київ); Горда Тетяна, Копил В'ячеслав, Бабасьов Олексій, Дашко Тетяна (м. Бровари); Кузьменко Петро (м. Обухів); Аксьоненко Віта (м. Буча); Штакал Микола, Іващенко Сергій, Чабак Наталія, Чабак Анатолій (с. Панфили); Журба Галина (м. Березань); Ярина Віталій (смт. Володарка); Богдан Наталія (с. Зазим'є); Примаченко Світлана, Сапон Олександр (м. Славутич).

Львівська область

Козацька Ганна, Козацька Тамара, Козацька Валентина, Губенок Олександра (м. Львів).

Миколаївська область

Горбач Віра (м. Миколаїв).

Одеська область

Антоненко Віктор, Козацька Олена (м. Одеса)

Полтавська область

Сизоненко Микола (м. Гадяч); Копилян Юлія, Копилян Валентина (м. Полтава).

Рівненська область

Богдан Віктор

Сумська область

Кузьменко Віктор (м. Суми), Кузьменко Валентина (м. Кролевець), Буцик Олена (м.Ворожба), Кузьменко Володимир (с. Степанівка), Гориченко Раїса, Штакал Валентина, Горбач Федір, Чабак Тарас (м. Конотоп).

Тернопільська область

Буцик Наталія (м. Шумськ).

Харківська область

Волобой Микола, Горда Людмила, Завадько Наталія, Шут Юрій, Богдан Надія, Антоненко Тетяна, Антоненко Сергій, Скрильникова Оксана, Шугалій Сергій, Собчук Ганна (м. Харків); Шугалій Лідія, Штакал Ганна

Херсонська область

Дідик Ганна (м. Олешки)

Черкаська область

Штакал Ігор, Кузьменко Любов, Попович Сергій, Стрілець Юлія.

Чернігівська область

Тут проживає найбільше бутівчан. Це Чернігів та Ніжин, Новгород-Сіверський та Мена, Сновськ і Прилуки, Сосниця й Бахмач, Бобровиця та Семенівка, Борзна й Козелець, Короп та Носівка, Городня та Куликівка, Ічня й Ріпки...

Як душа заболіє думками
про усе, що давно відцвіло,
Я вернусь польовими стежками
пригорнутись до тебе, село...

Рідне село! Воно справді зігриває кожного з нас. Це тепло проникає глибоко до серця. І де б ми не були, а невидимі промінчики притягують до себе, кличуть із далеких доріг до отчого порога.

Село моє в пахучім цвіті
мені всміхається щодня.
Для мене ти – одне на світі,
бо тут мій край, моя земля, -

так вважають ті, хто не зрадив своєї маленької батьківщини, залишився жити і працювати в рідній Бутівці.

Дорогі мої бутівчани!

Любіть свій край, такий цікавий і красивий!
Цінуйте те, що вже живе віки,
і намагайтесь після себе залишити
лише приємні спогади й сліди!

Цікаві бувальщини із життя бутівчан.

Багато веселих історій пов'язано із Савою Фотійовичем Антоненком, головою колишнього колгоспу, який любив говорити коротко («навпрошки»). Ось деякі.

Весна, пора садіння картоплі. Сава Фотійович на наряді дає завдання старшим жінкам різати картоплю, молодшим – садити. У нього це виходило так:

- Старих – різать, молодих - саджать. Третя бригада – орать. І точка.

* * *

Потрібно привезти з Макошина через пором смолу. На наряді Сава Фотійович наказує бригадирові:

- Коні, кошулі (плетені з лози або збиті з дощок борти на віз), пором,
Макошин, смола – жу-у-х!

Щоб вивезти гній:

- Коні, вози, ферма, гній, поле (таке-то) і точка.

* * *

Уповноважений з району завершив справи. Сава Фотійович забирає додому обідати. Дружина накрила стіл. Він дістає з-під столу графин горілки, наливає по чарці собі і гостю. Графина ховає назад зі словами:

- А це, мо' ще яка собака зайде...

* * *

Захворів Сава Фотійович, потрапив до лікарні. Дружина Оксеня прийшла його провідати. Поговоривши про сяке – таке, вона й запитує:

- Савко, Савко, а чим же тебе тут годують?

- На перше дають борщ, на друге – кашу, а на третє – кампот.

- Савко, Савко, а що це таке кампот? Він жирний?

- Дурна! Узвар!

* * *

Посилає Сава Фотійович бригадира оглянути хату вдови, у якої стіна, протилежна до стіни із вхідними дверима, впала, тобто задня стіна, а сама хата (таких на той час було дуже багато) – мазанка (плетена лоза, обмазана з обох боків глиною), та подати письмово акт на правління. Бригадир будівельників оглянув і подав такий

акт:

Оглянув таку-то і таку, і прийшов к виводу, що для озаддя такої-то нужен і очень добрячий матер'ял....

* * *

Дуже влучно любив висловлюватись бутівчанин Іван Чабак.

Ось деякі його вислови:

- А-а-а, гній да солома краще того агронома.

- Два дощики в маю із неба - агронома нам не треба, а один в юні - агроном аж на трибуні.

Про лінкуватих говорив:

- Ні корови, ні свині, один Сталін на стіні.

* * *

Якось приїхав бондарівець Микола, який працював водієм, до двору, припаркував автомобіль, а сам пішов перекусити та припоратись. Аж тут – сусідка:

- Чи не будещ, Миколо, їхати в Сосницю?

- Буду.

Сіла і чекає. Годину... Вже на другу повернуло.

- Та коли ж ти будеш, Миколо, їхати? - питає.
- Коли пошлють...

* * *

Прийшов Микола із чоловіком додому, захотів той чоловік чарку випити. А дружина й каже:

- Нема ні хліба, ні сала якраз, Миколо....
- А він (був жартівник) дістав рушницю та й каже:
- Зараз буде, і хліб, і сало!
- Гостя тільки й бачили....

* * *

Літо. Сінокіс. Ще один бондарівець Михайло ставить із човна на озері Лош сітки рибальські.

Бондарівчанка скінчила перевертати сіно та й гукає до Михайла:

- Михайле! Михайле! Перевези на той берег!
- Він вдає, що не чує.
- Вона знову:
- Михайле! Михайле!
- А він спокійно у відповідь:
- А де ти була взимку, що по льоду не перейшла?
- Жінка від несподіванки й сіла...

* * *

Неординарною, легендарною особистістю був бутівчанин Петро Кирикович Кузьменко!

Чого варта лише одна його фраза:

- Живу і працюю так, щоб всім було добре (він говорив «харашо») і мені трішки («трошки»).
- Піднімаючи чарку, говорив:
- Хай живуть усі – усі! І...я!

* * *

Незмінний і неоцінений комірник об'їздив усі усюди, скрізь були знайомі. Коли їхав щось «діставати» для радгоспу, а то і в районній організації (я добре знаю, бо був сусідом і товаришував із сім'єю Петра Кириковича) то брав, як він говорив, «падарочки», і на кожній торбині чи коробці був прикріплений напис куди, кому, що і скільки!

* * *

У жнива приходили працювати на точок молоді бутівчани, часто-густо спізнюючись на роботу. Крилата фраза Петра Кириковича:

Е-е-х-х, маладьож!!! Ввечері - не вложиш, вранці - не піднімеш.

* * *

Приймали Петра Кириковича у члени партії. Один із членів комісії запитує:

- Чи є у вас вдома ікони?

- Є, - відповів Петро Кирикович, - але... я на них не дивлюсь!

* * *

Жінки у жнива працювали на точку без відлучення на обід - переобідували тим, що брали із собою. Йдуть додому, Петро Кирикович хитренько:

- Ніби добре й обідали і сумки додому повненькі несуть!

(Кожна ж, зрозуміло, прихопила зерна).

* * *

Андрій на точок одягнув шаровари з резинками внизу, ще і додаткових кишень пришив до штанів. Додому йде, як «пінгвін». Запитує:

- А завтра приходити?

Петро Кирикович:

-Приходь, Андрюша. Тільки не в цих штанях.

* * *

По наряду два мужики набирали зерно в мішки. Більше нікого не було, і Петра Кириковича теж не видно. Вони вирішили поцупити зерна, перекинувши через високу огорожу два мішки. Скінчили роботу, обійшли точок - і ... до мішків у куцах, а там Петро Кирикович, хитро посміхається:

- Переперли сюди, а тепер назад!

* * *

У господарстві постійно функціонувала їдальня: вивозили на поле робітникам, механізаторам обіди. Тому весь час різали для якісного харчування свиней, телят.

Якось привіз завфермою тушу свині. Вигрузили в холодильник все, крім стегна, яке «залишилося» в колясці мотоцикла. Сіли та й бесіднують з Петром Кириковичем. Аж тут – директор господарства і зразу до холодильника:

- Чому тільки одне стегно тут? А де друге? Відколи у нас триногі свині у господарстві ростуть?

Той, що привіз, бігом до мотоцикла, виправдовуючись на ходу:

- Ой, та це воно, напевно, в колясці закотилось...

* * *

Якось привезли дві тушки телят. Дуже «не товарні». Не хоче Петро Кирикович приймати. Той чоловік, що привіз і якому край потрібно здати, як останній аргумент:

- Та воно ж оце ще мекало трішки , а оце мекнуло колись.

Не прийняв Петро Кирикович!

* * *

У радгоспі був величезний ангар на точку, де зберігалось просушене зерно. Взимку його набирали в мішки працівники по наряду. Якось працювала будівельна бригада. Помітили насіння в мішках городніх культур (буряки, морква і т.п.) попорізували та й понабирали в кишені.

На другий день знову прийшли та й запитують:

- Петре Кириковичу, і сьогодні набирати нам?

А той з хитринкою:

- Ні-ні, не вам, хай ще й інші наберуть!

* * *

Завантажує маленький навантажувач просушене зерно на автомобіль в Доч здавати. А в кутку ангару два чи три десятки відер новеньких.

Ніде нікого. Водій не втримався від спокуси, швиденько двоє відер схватив – і в кузов. Завантажився і на ваги. Там постійно чергував працівник, як казали, вісовщик. Тільки заїхав, а тут і Петро Кирикович де не візьмись, і говорить:

- В Дочі приймають зерно без відер....

Ошелешений та засоромлений водій мусив лізти відкопувати відра та відносити їх на місце.

* * *

Повезли бутівчани продавати картоплю аж у Москву. Розклались на базарі. У всіх картопля чистенька-чистенька, бо городи на супісках, а в одного – в сторону Десни, торфянисто-чорноземний ґрунт і в картоплі геть нетоварний вигляд- «замурзана»

Люди прибувають, розпитують, купують, а нашого героя обходять. Підходить москвич і голосно:

- Что это у вас за картофель такая?

Наш бутівчанин:

- Это новый сорт, очень повышенной крахмалистости и с особенным вкусом, выведен в нашем хозяйстве и называется «корявушка».

Розмову чули покупці та як хлинули – розмели вмить «корявушку».

* * *

Повезли бутівчани продавати картоплю у Вязьму (Росія). Приїхали пізно ввечері. Замовили номер в готелі, повечеряли, вирішили – будемо грати в «дурня». А один (хитреньке воно, як кажуть, бутівчани) говорить:

- Не спав ніч, піду приляжу, відпочину трохи.

Пішов.

А гравці домовились: хто програв, іде до нього, будить і щось питає. Сказано-зроблено. Перший програв, пішов розбудив і питає «хитренького»:

-Ви спите?

-Ні. А що таке?

-Та нічого. Переживаємо за вас.

І пішов.

Потім другий...третій... І так майже всю ніч...

«Виспався!»..

* * *

1970 рік. Величезна повінь. Бутівку на очах затоплює. Туди-сюди плавають човни, люди рятують хто що може. А один чоловік не місцевий, але жив і працював на той час у Бутівці, плаває лодкою і захоплено:

- Какая экзотика! Какая экзотика!

Поки хтось із бутівчан добряче не «висповідав»

* * *

На базі Бутівської дільничної лікарні проводять районну нараду по підготовці сільських медичних закладів до зими. Виступило районне керівництво, надали слово господарям: головному лікарю та завгоспу.

Головий лікар Бутівської дільниці:

- Опалювальна система вся і всіх типів у всіх приміщеннях відремонтована дуже добре, паливо, а саме: дрова, вугілля - на опалювальний період завезені повністю, продукти для стаціонарного відділення, а саме... і т.д. Скінчив виступ та передав слово завгоспу.

Завгосп:

- На підвідомчій території нашої лікарні, а саме в населених пунктах (перечислює) дитячої смертності немає, працівники всіх державних установ в населених пунктах (перечислює) медичний огляд пройшли, щеплення від... і т.д.

Скінчив виступ.

Представник із району здивовано:

- Не розумію, коли поміняли ваші посади?

-

* * *

Був колись майстер «на всі руки» Михайло, який мав великий набір різних інструментів. Якось приходить до нього сусід:

- Михайле, дай свердло!
- Ходімо.

Розклав, які були.

- Вибирай.

Дивився-дивився сусід, а тоді говорить:

- Та ні, мені ось таке треба, - і якимось показує пальцями.

Михайло:

- Тоді марш на Нові Млини (село на Борзнянщині).

Звідтоді, коли щось не так, бутівчани і говорять:

- Марш на Нові Млини!

* * *

Механізатор Михайло дуже любив страви своєї дружини. І хоча в жнива обід вивозили на поле, та він завжди велосипедом їздив обідати додому. Так було і того разу.

Дістав з печі пахученний борщ, насипав повний полумисок, картопелька в макітерці, зверху – добрячий шмат м'яса, та пішов на грядку – висмикнути зелену цибулинку.

Зайшов до хати – на столі кіт із шматком м'яса. Михайло за віник та до kota, кіт - під стіл, Михайло за ним, кіт під ліжко, Михайло за ним, кіт на піч – Михайло за ним, кіт з печі та у вікно разом із шибкою. Тільки брязькнуло! Зліз з печі Михайло, підійшов до вікна, подивився та й каже:

- Ну хіба що токо так!

Звідтоді, якщо якась скрутна ситуація і єдиний шлях вирішення, то бутівчани завжди додають:

- Ну хіба що токо так!

* * *

Деякі випадки, що трапились зі мною.

1987 рік. Кінець серпня. Після призначення, їду в Бутівку вперше мотоциклом з коляскою (ИЖ-Ю-Ч). Переправився на поромі, заплатив 1крб. 50 коп. за переправу, скотив мотоцикла з припоромку та одягаю шолом. А чоловіки, великоустенці (коли плили, розпитали хто я і куди, я розповів) кажуть:

- У нас на Задесенні їздять без шолома.

Я запитую:

- А ДАІ?
- Коли бувають, ми повідомляємо, повідомимо і вас.

Так і було.

* * *

Початок жовтня цього ж року. Вирішував якісь справи у сільраді, якраз пройшов дощик, черевики в багні, то я біля шкільного порогу витираю, а поряд – відчинена квартира в учительській . Чую:

- Подумайте тільки! Директор радгоспу – бандерівець (Микола Михайлович Сидорчук), а тепер ще й директор школи бандерівець. Подумайте, ніби своїх немає!

Пересміявся і лише потім пішов у приміщення...

* * *

Колега і сусідка Валентина Іванівна попросила відвезти її до Мени на поїзд до Дніпропетровська. Попереду були 4 святкові дні, а їй потрібно було провідати сестру. Погодився, бо сусіди і колеги. Завантажились в «Запорожець», чоловік Олександр Вікторович супроводжує. Поїхали. Мена, переїзд (вже вечір). Зупиняє інспектор ДАІ.

- Ваші документи і відкрити капот!

Я другу частину фрази не розібрав, та й прошу:

- Повторіть, будь-ласка, я не розчув! (я читав, писав, і за кермом також, в окулярах).
- А-а-а, мало того, що сліпий за кермом, так ще й глухий! – майже закричав інспектор...

Довго потім Олександр Вікторович жартома мене підначував цією фразою!

Смішинки – перлинки з учнівських творів

- Завжди зелені сосни стоять, як молодиці, серед зимового лісу.
- Звірі залягли в довгий сон, інші відлетіли в теплі краї.
- Невеличкий морозець сів на траву.
- Завжди зелені сосни стоять, як молодиці, серед зимового лісу.
- Звірі залягли в довгий сон, інші відлетіли в теплі краї.
- Невеличкий морозець сів на траву.
- На покуті у горщику в кубельці із пахучого сіна варилась кутя.
- На дереві може гугукать сова або вить вовк.
- Чорне море розташоване на березі Баренцевого моря.
- Деревя стоять і їм не холодно, тому що їм тепло, бо кора наче їм кожух.
- Після санаторії були гори, їх зробив Скоропадський.
- Чорне море – найтепліше наше море, захищене в надрах землі.
- Немовля ще не дивилося.
- Захар Беркут мріяв, що він скоро помре.
- У Наталки йшли такі роки, що ішли вже заміж.
- Мирослава допомагала тухольцям, що були нерозумні.
- У с. Верхня Хортиця росте славний 700-річний дуб. Під ним Б.Хмельницький у 1648 році йшов на сині води.
- Вердикт – дуб, під яким козаки писали лист турецькому султану.

- Катерина голими ногами побігла по снігу. Та, на лихо, дитину лісники почули і забрали до себе.
- Люба бабусю, я шлю тобі цей привіт, тому що хочу тебе швидше побачити.
- Коли бомби побили землю, письменниця молилася і доглядала, як земля стягувала рани.
- Слово юнь означає, коли ще ти молодий або юний натураліст.
- Біля груби була кушетка, на стінах були господарі.
- Ще там були фото Тараса Бульби і Ольги Петрівни.
- Був навіть портрет Шевченка з великими вусами і на голові кахля.
- У кабінеті були крісла, багато книжок, з їми стояла Ольга Петрівна.
- Був навіть портрет Шевченка з великими вусами і на голові кахля.
- Коло груби висить канапа.
- Дівчина, щоб не виходити заміж, перетворилася на тополю.
- На Шевченка напав дощ.
- Талалай – той, хто грає на талалайці.
- У середині хатинки стоїть піч, висить колиска. Там живуть 14 дівчаток у двох спальнях.
- Стіл стояв над іконами. Усі спали на великій кроваті біля печі.

Матеріали зібрала вчителька
української мови і літератури
Телегуз Валентина Іванівна

Ось так у нашому селі вміють жартувати, вміють гострим словечком підняти настрої.

Дорогі мої бутівчани! Читайте ці спогади, доповнюйте їх своїми сімейними історіями, фотографіями, прізвищами людей, що жили і трудилися поряд з вами. Нехай ці спогади будуть **ширими, теплими і необразливими**.

Адже найсвятіше – це пам'ять. Припадайте до її джерела, мов до прохолодної води з батьківської криниці.

P.S. Щиро дякую бутівчанам:

подружжю Антоненків - Валентині Григорівні та Василю Григоровичу, Чабаку Валентину Віталійовичу, Кузьменку Олександрю Миколайовичу, Горді Анатолію Івановичу за спогади;

Телегуз Валентині Іванівні, Чабак Валентині Григорівні - за доповнення матеріалів історії;

Ковалець Аллі Володимирівні - за комп'ютерний набір.

Маю надію, що книжечка «Усміхнися, Бутівко, і ви, бутівчани!» побачить світ.

Ваш Анатолій Михайлович Вєтров.